

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IX. Explicantur loca D. Augustini quae in speciem videntur contraria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

exponemus. Istud mihi jam sufficit ostendisse, neutiquam ex verbis Augustini, dum de Amore Justitiæ loquitur, posse colligi vel per umbram, eum de Amore Dei super omnia dilecti, aut de desiderio ex eiusmodi amore profluente sermonem facere, sed de mero Desiderio seu amore complendæ justitiæ agere, vnde cumque demum is profluat, seu ex amore Dei benivolentia, seu ex timore supplicii justè ab offenso Numine infligendi. Vnde cumque enim oriatur tam sancta respiscendi voluntas, tamen rectè dicitur, atque reipsa est, desiderium seu *Amor Justitiæ*.

Id ex D. Augustini allatis sententiis minimè conficitur.

§. IX.

Explicantur loca D. Augustini, quæ in speciem videntur contraria.

61. **I**stud autem priùs sedulò attendendum est, ut testimonia quæ ex D. Augustino afferuntur, & primâ fronte videntur difficilia, rectè percipiantur; non esse ex mente sanctæ Synodi, timorem solum aut solitarium, ad pœnitentiam, aut respiscendi voluntatem sufficere, sic ut finis vltimus pœnitentiæ, sit sola pœnarum euasio; quod tamen omni attritioni ingenitum volunt aduersarii, licet falsò & perperam, uti vidimus §. 8. sed necessarium esse, ut ex illo timore justè inflicto, peccator verum odium sceleris concipiat, quò non tam pœnas quàm pœnarum occasionem, scelus inquam, detestetur: & sic justitiã, id est obseruationem legis tam justè latæ, & tam atrociter vindicandæ amet, desideret, & totis viribus adimplere concupiscat, tamquam æquam, & à Deo etiam per intentata supplicia si secùs faxit expiandam. Coniungenda itaque sunt semper hæc duo, Timor pœnæ, & ex eo enascens odium non tam pœnæ quàm peccati: item Timor pœnæ, & amor seu desiderium justitiæ, & tunc habebitur legitima de Attritione ex timore pœnæ conceptâ sententia: & testimonia D. Augustini, quæ Timori videntur opposita, intelligentur & verè & commodè. Omnia his inferere quæ affert Neotericus, prolixæ & minimè necessariæ foret operæ. Quædam afferemus, & quidem ea quæ quia plus creduntur habere ponderis, maioribus etiam ab auctore characteribus c. 30. exprimuntur. Sed fidem tuam appello hîc

Solus timor pœnæ non facit veram Attritionem, iungendus ei est Amor seu desiderium iustitiæ.

Lector

Lector partium studio non præoccupate. Attende obsecro, quàm hæc ipsa, quibus sanam doctrinam impeti credunt testimonia, eam magis explicent, solidiusque confirment.

Ex hoc, loca ex D. Augustino allata facile & in verò sensu explicatur.

Vnus quem ex Augustino affert locus est ex Conc. II. in Psal. 62. 118. *Qui timore pænæ, non amore justitiæ opus legis facit, profectò inuitus facit. Quod autem inuitus facit, si posset fieri mallet utique non juberi. Ac per hoc, legis quam vellet non esse, non est amicus, sed potius inimicus: nec mundatur opere, qui immundus est cogitatione & voluntate.* Miror sanè has, & eiusmodi sententias ab aduersariis afferri, quibus orthodoxa sententia, ipsis tamen contraria, stabilitur. Nam sicut ex D. Augustini mente certum est, eum qui timore pænæ tantummodò, excluso amore justitiæ opus legis facit, profectò inuitum facere; ita ex aduerso eius mens est, eum qui ex timore pænæ, amorem seu desiderium sincerum legis obseruandæ concipit, & ex hoc desiderio opus legis facit, profectò non inuitum facere: & propterea non malle utique non juberi, quod facturus est non inuitè. *Ac per hoc legis quam vult esse, inimicum non esse sed amicum: & denique mundari opere qui mundus est cogitatione & voluntate.* Hanc Augustini mentem esse, nemo ne aduersarius quidem potest inficiari. At inquires, ex timore pænæ non potest elici amor Justitiæ. Hoc, inquam, nunc non agimus; egimus id modò, elici posse dum demonstrauiamus. Istud nunc vrgeo, contrarium hîc ab Augustino non doceri; & si elici desiderium huiusmodi ex timore possit, sententiam orthodoxam explanari hîc ab Augustino assero, non oppugnari.

Explicatio est adhuc pro nobis locus, quem adfert Neotericus ex Epist. 144. loquitur D. Augustinus rursus de homine, qui tantum ut pœnas eua dat à peccatis abstinet; nullo autem modo ex amore justitiæ, seu desiderio rectè agendi. Illum autem meritò perstringit. *Nam quantum in ipso est, inquit, mallet non esse justitiæ peccata prohibentem & punientem. Et utique si mallet non esse justitiæ, quis dubitauerit quod eam si posset auferret? Ac per hoc, quomode justus est justitiæ talis inimicus, ut eam, si potestas detur, precipientem auferat, ne comminantem vel judicantem ferat? Eleganter hæc & verissimè Augustinus, uti & ea quæ subnectit, capitalibusque litteris, nescio quorsum, exprimit Neotericus: *Inimicus ergo justitiæ est, qui pænæ timore non peccat: amicus autem erit, si ejus (scilicet justitiæ) amore non peccat. Tunc enim verè timebit**

D. Aug. in Psal. 118. Conc. II.

63. D. Aug. epist. 144.

bit peccare; nam qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere. Ille autem peccare metuit, qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. Quis hinc non videt Augustinum agere de peccatore, qui pœnas tantum timet, nec ex timore, ad justitiæ amorem seu desiderium mente enititur? Atqui de tali pœnitente nos non agimus, neque vniquam egit Ecclesia. Cur ergo hic locus opponitur? Ideò sane, quia hoc sibi mente designarunt penitus aduersarii, timentem gehennam non posse amare seu desiderare justitiam. Atqui hoc erat demonstrandum ex Augustino. Neque enim hic negat, tale desiderium ex timore posse existere. Vt quid ergo & se, & Lectorem futilibus auctoritatibus defatigant? An vt incautum irretiant, malè & bene timentium dissimulant differentiam?

Ponunt aduersarij tanquam certum id quod ex Augustino erat probandum.

64.

D. Aug. l.
de Spirit.
& litt. c.
14.

Difficilior, saltem in speciem, est locus, qui ex libro de Spiritu & Litterâ producitur. Apparens difficultas, ex æquiocatione Charitatis oritur; quâ expositâ, rursus exsurgit noua orthodoxæ sententiæ confirmatio. Ita habet. *Mandatum si fit timore pœne non amore justitiæ, seruiliter fit non liberaliter; & ideo non fit: non enim fructus est bonus qui de Charitatis radice non surgit.* Mirabar hunc locum à Neoterico non magis vrgeri, præsertim id quod de radice charitatis disertè videtur pronuntiare, sine eâ scilicet *nullum fructum bonum surgere*, id est, nullum bonum opus exerceri. Verùm crediderim dissimulanter id factum, vt sensum Augustini non explicet, sententiæ suæ nihil quidquam suffragantem; verba quæ sibi fauere in speciem videbantur, protulisse contentus. Vt igitur Augustini mens rectè exponatur, sciendum est, toto illo capite Augustinum agere de lege vt D. Paulus loquitur occidente per litteram, quam opponit legi viuificanti per gratiam. Illam docet occidere, seu ruinæ causam esse, quia præcipit & non adiuvat vt mandata executioni mandentur; quod nunc agit lex gratiæ: non enim tantummodò præcipit quod faciendum est, sed & gratiam subministrat vt fiat benè; id est, amore seu voluntate exercendæ justitiæ, & agendi quæ recta sunt, quod ingenui est & liberalis animi. Hisce fusè expositis, tum demum relatam subijcit sententiam, quâ vtriusque legis differentiam exponit, *Mandatum si fit timore pœne non amore justitiæ*, id est, si amorem aut desiderium justitiæ excludat, vti fiebat in lege occidente, *seruiliter fit non liberaliter, & ideo non fit*, scilicet benè, seu sic, vt laude præ-

H h h

præ-

Quid sit
facere ser-
uuliter, quid
liberaliter.

præmiouè digna sit eiusmodi legis obseruatio. Seruuliter enim fit, id est coactè, & voluntate per violentiam extortâ; vti passim à mancipiis obsequia dominis præstanda extorquentur. Liberalis enim (id est, quæ liberâ prorsus voluntate exhibetur. Quæ quidem omnia sunt verissima. Sed in hoc & vehementer, & semper fallitur Neotericus, quod sibi fingat timorem dari non posse, è quo desiderium seu amor iustitiæ enascatur; quod sanè nec hîc, nec vsquam docuit Augustinus. Quamuis enim dicat *seruuliter* fieri & non *liberaliter* seu ingenuè, id quod fit timore pænæ non amore iustitiæ, non dicit tamen seruuliter fieri, id quod fit desiderio seu amore iustitiæ, qui ex timore enascitur; quinimò contrarium satis insinuat. Error ergo Neoterici in hoc est totus, quod non existimet fieri posse vt ex timore seruili, liberalis sequatur legis obseruatio, statuatque quasi indubitatum, quidquid ex timore seruili fit, fieri semper seruuliter, id est, inuitè & coactè. Quod tamen à Tridentino in Lutheri erroribus est condemnatum. Distinctionem hanc quæ summi momenti est Tractatu sequenti fusiùs exponemus; Neoterico respondisse nunc sufficiat.

Ex timore
seruili po-
test oriri
obsequium
liberale.

Quod verò subjicit Augustinus: *Non enim fructus est bonus qui de charitatis radice non surgit*, non est quod quemquam urgeat, quasi si mens Sancti Doctoris sit, nihil boni nomen mereri, quod non ex Charitate Dei super omnia dilecti fit. Nomine enim charitatis non semper excellentem illam, & quæ antonomasticè Charitas Theologica, seu Amor Dei super omnia dilecti dicitur, exprimit Augustinus; sæpissime enim beneuolentiam, id est, vt clarè, licet minùs Latine, rem explicem, *boni voluntiam*, seu voluntatem rectè agendi quia rectum est quod agitur, Charitatis nomine comprehendit. Sic sæpenumerò, charitatem dicit esse bonam animi affectionem agendi benè. Libro 8. de Trinitat. cap. 10. *Quid est dilectio vel charitas, quam tantoperè Scriptura laudat & prædicat, quam amor boni?* id est desiderium. Rursus l. 2. contra duas Epist. Pelagian. c. 9. *Quid boni cupiditas, nisi charitas.* Et l. de gratia Christi c. 2. *Quasi verò aliud sit bona voluntas, quam charitas*, è quibus plurimisque quæ afferri possunt locis, manifestum est, per *Charitatis* vocabulum non semper virtutem illam Theologicam, quæ celebri titulo Charitas dicitur, intelli-

Charitatis
nomine sæ-
pè bonam
voluntatis
affectionem,
seu boni
voluntiam
comprehen-
dit Augu-
stinus.

D. Aug. l.
8. de Trin.
c. 10. item
l. 2. contra
duas epist.
Pelagian.
c. 9. item
l. de grat.
Christi
c. 2.

intelligere Augustinum; sed vulgari vsitatoque loquendi modo, voluntatem sponte suâ & propensione animi ad virtutem exercendam inflexam, charitatem, seu boni amorem nuncupare. Et hoc modò charitatem hic ab Augustino accipi est manifestum. Opponit enim fructum seu actionem e charitatis radice profluentem, ei quæ seruiliter fit, hoc est violentè & coactè. Nihil autem bonum esse definit aut laude dignum, nisi quod ex charitate, id est ex liberali & voluntariâ propensione animi seu boni-volentiâ præstatur. Displicet enim Deo obsequium quod fit seruiliter; id est inuitè; qui non tam obsequium à creaturâ postulat, quam in obsequio ingenuam voluntatem.

66. Sed satis fit. Credo enim Attritionis actum sanctissimum, ab aduersariorum morsibus & arrosionibus, pro instituto meo, abunde vindicatum. Malum & peruersum actum esse docuit Lutherus: & à Concilio Tridentino anathematis fulmine est percussus. Bonum esse verbatenus fatentur aduersarii: sed quo pacto bonus sit, & nihilominus, *omnes coram Deo peccati reos faciat*: Rursus, *ex eo non posse ita fugi peccatum, ut nullum aliunde peccatum incurrat*: Hæc, inquam, quâ ratione cum Attritionis bonitate componantur, non satis intelligo. Statuat Lectôr dicendum quid sit. Neque verò sibi à Sancto Augustino patrocini quidquam petant, quem ipsis minimè fauere jam ostensum est: Et vt sententiam orthodoxæ contrariam habuisset aliquando vir Sanctissimus, certè post Concilium Tridentinum, non ausus fuisset Pontificum & Ecclesiæ decretis refragari; *contra cuius auctoritatem, verba sunt D. Thomæ, nec Hieronymus, nec Augustinus, nec aliquis Sanctorum Patrum suam sententiam defendit*. Hæc cum dixi, dixi omnia. Videant autem quàm benè Sanctum Patrem hâc in parte imitentur, qui eius, & putidè & falsò sese jactitant discipulos & sectatores.

D. Augustinus nec ullus SS. PP. suam sententiam contra Pontificum & Ecclesiæ auctoritatem unquam defendit.

D. T. 2. 2.
q. 11. a. 2.
ad 3.

Hhhz TRACTA-